

Sygn. akt III AUa 1434/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Kazimierz Josiak
Sędziowie:	SSA Stanisława Kubica SSA Grażyna Szyburska-Walczak (spr.)
Protokolant:	Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji J. S.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy

z dnia 26 czerwca 2013 r. sygn. akt VII U 560/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w Opolu Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie J. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 15 marca 2013 r. i nie obciążył wnioskodawczyni kosztami zastępstwa procesowego na rzecz strony pozwanej.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 6 stycznia 2009 r. przyznał J. S., ur. (...), prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2008 r., przy czym wnioskodawczyni nadal pozostawała zatrudniona nieprzerwanie od 1998 r. w Urzędzie Skarbowym w W.. Od dnia 1 marca 2009 r. wnioskodawczyni pobierała świadczenie pomniejszone o kwotę maksymalnego zmniejszenia z powodu osiągnięcia przychodu powyżej 70% przeciętnego wynagrodzenia. Następnie, decyzją z dnia 28.04.2009 r. strona pozwana zawiesiła wnioskodawczyni wypłatę emerytury z powodu osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia

i podjęła ją ponownie za okres od 01.07.2009 r. do 31.07.2009 r. Kolejnymi decyzjami strona pozwana przeliczała wnioskodawczyni emeryturę zmniejszając świadczenie o kwotę maksymalnego zmniejszenia z powodu osiągnięcia przychodu powyżej 70% przeciętnego wynagrodzenia.

Decyzją z dnia 10.10.2011 r. ZUS Oddział w O. powołując się na przepis art.28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r. w związku z kontynuowaniem zatrudnienia wskazując, że wypłata emerytury zostanie podjęta po przedłożeniu świadectwa pracy lub zaświadczenia potwierdzającego rozwiązanie stosunku pracy z każdym pracodawcą na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

W dniu 27.11.2012 r. J. S. wniosła o wznowienie wypłaty zawieszonych świadczeń powołując się na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r. sygn. akt K 2/12 oraz wypłatę świadczeń zaległych wraz z ustawowymi odsetkami. Postanowieniem z dnia 20.12.2012 r. strona pozwana na podstawie art. 145a oraz art.149 kpa w związku z art. 124 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wznowiła postępowanie w sprawie wznowienia wypłaty emerytury zawieszanej na podstawie art.103 a ustawy emerytalnej, a decyzją z dnia 22.12.2012 r. przeliczyła wnioskodawczyni emeryturę i dokonała jej wyrównania od dnia 22.11.2012 r. do 31.01.2013 r.

Zaskarżoną decyzją z dnia 15.03.2013 r. strona pozwana odmówiła wnioskodawczyni uchylenia decyzji z dnia 10.10.2011 r. w części w jakiej decyzja ta zawieszała na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do emerytury za okres od dnia 01.10.2011 r. do dnia 21.11.2012 r. W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji strona pozwana wywiodła, że z dniem ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego, tj. z dniem 22 listopada 2012 r., utraciły moc wskazane powyżej przepisy w zakresie, w jakim znajdowały zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Z mocy art. 190 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dopiero z tym dniem następuje utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego, którego dotyczy orzeczenie Trybunału. Tym samym wspomniany wyrok nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia wypłaty emerytury a odmowa uchylenia decyzji z dnia 10.10.2011 r. w części w jakiej decyzja ta dotyczy zawieszenia prawa do emerytury za okres od dnia 01.10.2011 r. do 21.11.2012 r. jest zasadna.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. S. wywodziła, że w przypadku osób, którym emeryturę przyznano przed 01.01.2011 r., a które kontynuowały zatrudnienie istniejące przed przyznaniem emerytury, nie ma podstaw do zawieszenia wypłat świadczenia. Wyroki Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niezgodność przepisu ustawy z Konstytucją są skuteczne od dnia wejścia w życie zakwestionowanego przepisu. Zatem przyczyna prawna wstrzymania wypłaty nigdy nie istniała.

Strona pozwana wniosła o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wskazując, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22.11.2012 r. okresu skoro Trybunał Konstytucyjny nie wskazał ani w wyroku ani w uzasadnieniu innej utraty mocy prawnej zakwestionowanych przepisów.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie wnioskodawczyni jest nieuzasadnione, aczkolwiek z innych przyczyn niż podnoszone przez organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji i w odpowiedzi na odwołanie.

Zgodnie z art. 149 i następnymi kpa zasadnym było wydanie postanowienia o wznowieniu postępowania, które stanowi podstawę do przeprowadzenia postępowania co do przyczyn wznowienia oraz co do rozstrzygnięcia istoty sprawy, w tym – w razie braku podstaw - odmowy uchylenia decyzji dotychczasowej.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy wnioskodawczyni prawo do emerytury nabyła od dnia 01.11. 2008 r., kontynuując zatrudnienie bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą na rzecz którego wykonywała

je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Zdaniem Sądu, prowadzi to do wniosku, że wnioskodawczyni nie mieści się w kręgu osób, w stosunku do których Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. Jak wynika bowiem z treści orzeczenia, niekonstytucyjność wskazanych przepisów stwierdzona została w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 01.01. 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Ubezpieczona prawo do emerytury nabyła wprawdzie przed datą 1.01.2011 r., jednak w okresie obowiązywania (do 7 stycznia 2009 r.) art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., tymczasem wnioskodawczyni prawo do emerytury nabyła wcześniej. Niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 nie ma wpływu na treść decyzji objętej wnioskiem o wznowienie postępowania i w konsekwencji na decyzję zaskarżoną, co skutkowało oddaleniem odwołania / art.477¹⁴ § 1 k.p.c./.

Apelację od powyższego wyroku złożyła wnioskodawczyni, zaskarżając go w całości i zarzucając orzeczeniu błędną interpretację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. polegającą na niezasadnym przyjęciu, że wyrok Trybunału nie wywiera skutków wobec świadczeniobiorców, którzy nabyli prawo do emerytury przed 8 stycznia 2009 r. Przyjęta przez sąd I instancji interpretacja orzeczenia godzi w słusznie nabyte prawa osób, które działając w zaufaniu do państwa i stanowionego przez nie prawa skorzystali z korzystnych dla nich uregulowań prawnych i jest przejawem dyskryminacji pewnych grup pracowników, którzy osiągnęli wiek emerytalny.

Wnioskodawczyni domagała się uchylecia zaskarżonego wyroku, albo jego zmiany przez uchYLECIE zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2010 r. wraz z odsetkami. Nadto wnosila o zwrócenie się do Sądu Najwyższego „ze stosownym pytaniem prawnym” przed podjęciem rozstrzygnięcia, gdyby miało być ono dla wnioskodawczyni niekorzystne.

Strona pozwana nie złożyła odpowiedzi na odwołanie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. K 2/12 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Trybunał Konstytucyjny, rozpoznając przedmiotową sprawę, objął swoją kontrolą nie tylko art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, ale również art. 28 tejże ustawy, bowiem to on zawiera regulacje dotyczące zastosowania art. 6, a w konsekwencji art. 103a ustawy emerytalno-rentowej.

Art. 6 ustawy zmieniającej, w punkcie 1 zmienił brzmienie art. 103 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a w punkcie 2 dodał do ustawy o emeryturach i rentach z FUS nowy przepis, tj. art. 103a. Zgodnie z tym przepisem: prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Przepis art. 103a ustawy emerytalno-rentowej, który nakazywał zawieszenie prawa do emerytury znalazł zastosowanie nie tylko do emerytów, którzy po jego wejściu w życie przechodzili na emeryturę, lecz na mocy wspomnianego art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znalazł zastosowanie również do emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, w tym także do emerytów, którzy w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., nabyli prawo do emerytury na warunkach, według których, nie istniał wymóg uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, jako warunek pobrania świadczenia.

W orzeczeniu Trybunału orzeczono o niekonstytucyjności cytowanych przepisów jedynie w odniesieniu do grupy osób, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. a które ze względu na zmiany obowiązujących przepisów nie musiały przerywać zatrudnienia aby uzyskać wypłatę świadczenia emerytalnego. To w odniesieniu do tych osób Trybunał stwierdził, że działając w zaufaniu do państwa i stanowionego przez nie prawa podjęły decyzję co do przejścia na emeryturę, ale decyzja ich mogłaby być inna gdyby wiedziały, że nastąpi zmiana stanu prawnego, uzależniająca realizację prawa do świadczenia od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy. W przypadku tylko tej grupy za niekonstytucyjne uznał Trybunał żądanie, by nakazywać im ponowne realizowanie już raz skutecznie realizowanego ryzyka emerytalnego. W pkt 9 uzasadnienia wyroku Trybunał stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. To jednak oznacza, że kwestionowany przepis pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury od 1 stycznia 2011 r., ale i przed 8 stycznia 2009 r., bowiem także wówczas obowiązek taki istniał.

Jest poza sporem, że skarżąca nabyła prawo do emerytury przed 8 stycznia 2009 r. Nie ma znaczenia, że powszechny wiek emerytalny ukończyła 13 czerwca 2013 r., miało to bowiem wpływ wyłącznie na wymiar emerytury zgodnie z art. 103 ust. 2 ustawy emerytalnej. W tym więc zakresie stanowisko organu rentowego było trafne.

Oceniając znaczenie daty wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, trzeba zaznaczyć, że kwestia ta jest uregulowana w art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji. Zgodnie z tym przepisem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, które mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, wchodzą w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

Data wejścia w życie orzeczenia Trybunału ma takie znaczenie, że powoduje zmianę obowiązującego do tej pory stanu prawnego przez wyeliminowanie z obrotu prawnego przepisu niezgodnego z Konstytucją, przy czym istotne jest prawidłowe zrozumienie ww. skutku. Mianowicie oceniany przez Trybunał przepis nie staje się niezgodny z Konstytucją od daty wejścia w życie wyroku, lecz jest i był już niezgodny z ustawą zasadniczą w chwili wejścia w życie przepisu w brzmieniu nadanym mu przez ustawodawcę. Wyrok Trybunału stanowi jedynie potwierdzenie niekonstytucyjności badanej regulacji od chwili jej wprowadzenia.

Nie ma to jednak znaczenia w rozpoznawanej sprawie, skoro wnioskodawczyni nie mieści się w kategorii osób, do których orzeczenie Trybunału ma zastosowanie.

Jeżeli przy rozpoznaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, odraczając rozpoznanie sprawy (art. 390 § 1 kpc). Brak było w rozpoznawanej sprawie podstaw do zastosowania wskazanego przepisu, skoro - w ocenie Sądu Apelacyjnego - interpretacja omawianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie rodzi takiego zagadnienia.

Brak było także podstaw do zawieszenia postępowania, bowiem pobyt wnioskodawczynie w szpitalu w okresie od 14 do 19 października 2013 r., na który powołuje się w piśmie z dnia 12 listopada 2013 r. nie stanowi żadnej z przyczyn fakultatywnych zawieszenia wymienionych w katalogu zawartym w art. 177 § 1 kpc. Wnioskodawczynie nie wykazała także, poza stwierdzeniem, że obawia się, iż z powodu choroby serca nie będzie w stanie dojechać na rozprawę, aby jej nieobecność na rozprawie apelacyjnej wywołana była nadzwyczajnym wydarzeniem, albo inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przewyżyć (art. 214 § 1 kpc), bowiem usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby strony wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawiennictwa, wystawionego przez lekarza sądowego (art. 214¹ § 1 kpc). Wnioskodawczynie dołączyła do pisma z dnia 12 listopada 2013 r. jedynie kserokopię karty informacyjnej potwierdzającej pobyt w placówce leczenia szpitalnego od 14 do 19 października 2013 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

R.S.